
Ličnost i interpersonalna komunikacija

Prof. dr Danijela S. Petrović

Komunikacijske veštine 2016

Odeljenje za psihologiju

Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu

Ličnost i interpersonalna komunikacija

- komunikacija prethodi i preduslov je nastanka ličnosti (Mead, 2004)

Kako se formira pojam o sebi?

- predstave koje drugi imaju o nama
  - informacije o sebi koje dobijamo od drugih – opažanjem i analizom reakcija okoline na nas, naše ponašanje i na efekte našeg ponašanja
- socijalno poređenje
  - poređenja koje pravimo između sebe i drugih
- samoevaluacija
  - interpretacija i evaluacija sopostvenog ponašanja

Pojam o sebi

- organizovana shema iskustva koje osoba ima o sebi (Opačić, 1995)
  - ukupnost opažaja, misli, osećanja, ocena i predviđanja osobe o sebi kao iskustvenom objektu, kao učesniku u interakciji sa fizičkim i socijalnim okruženjem (Havelka, 2001)
-

Samootkrivanje

- Saznajna funkcija komunikacije
    - otkrivanja informacija o drugim ljudima i svetu koji nas okružuje
    - otkrivanje informacija o sebi
      - saopštavanje informacija o sebi drugim osobama
  - Johari model (Luft i Ingham, 1970)
    - opisuje proces samootkrivanja tokom komunikacije
    - otvoreni, slepi, skriveni i nepoznati self
-

■ otvoreni self

- čine osećanja, mišljenja i stavovi koji karakterišu jednu osobu i kojih je ona svesna (tj. koje su poznate toj osobi)
- ove informacije je osoba spremna da prilikom komunikacije da otkrije drugima i zbog toga se radi o otvorenom selfu

■ skriveni self

- obuhvata informacije o osobi kojih je ona sama svesna, ali koje ne želi da otkrije drugima
  - te informacije variraju od detalja iz lične istorije do skrivenih želja i fantazija
-

■ slepi self

- obuhvata informacije o osobi koje njoj nisu poznate, ali koje su poznate drugim ljudima
- to su informacije o onim aspektima ličnosti sa kojima je osobi teško da se suoči
  - na primer: osećaj nekompetentnosti, zavisnosti, ambivalentna osećanja prema voljenim osobama, itd.

■ nepoznati self

- nesvesni deo selfa
  - u njemu se krije sve ono što ni data osoba ni ljudi oko nje ne znaju o njoj
-

Džohari model interperosnalne komunikacije (Luft i Ingham, 1970)

	poznato nama	nepoznato nama
poznato drugima	Otvoreni self	Slepi self
nepoznato drugima	Skriveni self	Nepoznati self

-
- **Prostor Otvorenog selfa se povećava:**
    - kroz proces samootkrivanja (na račun Skrivenog selfa)
    - na osnovu povratnih informacija koje dobijamo od drugih (na račun Slepog selfa)

  - **Komunikacija sa nepoznatom osobom**
    - prostor skrivenog selfa je veliki

  - **Komunikacija sa prijateljem**
    - prostor otvorenog slefa je veliki
-

Faktori koji utiču na samootkrivanje

(DeVito, 1993)

■ veličina auditorijuma

- veće u maloj nego u velikoj grupi, najveće u dijadi

■ odnos prema sagovorniku

- veće kada nam se sagovornik dopada

■ reciprocitet

- veće kada nam se i sagovornik otkriva (efekat dijade)

■ ličnost

- samootkrivaju su sklonije ekstravertne u odnosu na introvertne osobe
- više se otkrivaju samopouzdana, nego nesigurne osobe

■ kompetencije

- Više se otkrivaju socijalno kompetentne osobe

■ tema o kojoj se razgovara

- Više se otkrivaju informacije o poslu, hobiju, interesovanjima i stavovima, nego informacije o seksualnom životu, finansijskog situaciji, ličnosti i interpersonalnim odnosima (Jourard, 1971)

■ pol

- žene su sklonije samootkrivanju nego muškarci
  - ! maskulinije žene otkrivaju se manje nego feminine žene, a feminini muškarci više nego maskulini (Pearson, 1980)

■ kultura

- npr. južno evropski narodi su skloniji samootkrivanju nego severno evropski narodi
-

Kritički osvrt na samootkrivanje

Šta dobijamo samootkrivanjem?

- saznanje o sebi
    - nova perspektiva,
    - dublje razumevanje
    - osveščivanje sadržaja
    - samoprihvatanje
  - poboljšanje komunikacije
    - poruku osobe razumemo u onoj meri u kojoj razumemo samu osobu
-

■ poboljšanje odnosa

- samootkrivanje nam omogućava da upoznamo drugu osobu i da ona upozna nas
  - samooktrivanjem pokazujemo da nam je stalo do druge osobe i do odnosa
  - povećava se naklonost osobe kojoj se otkrivamo
  - kroz samootkrivanje uspostavljamo bliskije odnose (Schmidt i Cornelius, 1987)
  - parovi koji praktikuju samootkrivanje ostaju duže zajedno (Sprecher, 1987)
-

-
- unapređivanje psihičkog zdravlja
    - osobe sklone samootkrivanju su manje podložne bolestima (Pennebaker, 1991)
    - manji je efekat stresa

Šta dovodimo u pitanje samootkrivanjem?

- socijalni i porodični život, posao
    - političari, javne ličnosti
  - totalno samootkrivanje može da ima negativne efekte
-

Vodič za samootkrivanje:

- budite svesni toga šta motiviše vaše samootkrivanje
    - npr. želja da unapredimo odnose ili da kaznimo drugu osobu
  - zapitajte se da li samootkrivanje odgovarajuće
    - pravo mesto i vreme
  - izbegavajte intimna samootkrivanja sa nepoznatim osobama i u ranim stadijumima veze
    - naročito negativna intimna samootkrivanja
-

-
- važna je iskrenost
    - u saopštavanju osećanja, informacija iz prošlosti, (ne)sposobnosti
  - vodite računa o tome da li se i druga osoba otkriva vama
    - nedostatak reciprociteta je važna povratna informacija
  - samootkrivanje treba da bude postepeno
    - ukoliko je prebrzo nemate mogućnost da reagujete, ako je odgovor druge osobe negativan
  - samootkrivanje ne sme da predstavlja teret drugoj osobi
-

Kada se druga osoba otkriva vama...

- praktikujete delotvorno i aktivno slušanje
    - slušajte sa empatijom
    - slušajte otvorenog uma
    - pokažite razumevanje osećanja
    - postavljajte otvorena pitanja
  - podržite osobu koja se otkriva
    - tokom i nakon samootkrivanja
-

- **osigurajte poverljivost informacija**

- ne prenosite informacije dalje – na osobi je da odluči da li će se otkriti i drugima
- tražite saglasnost osobe da informišete druge

! Ako drugima otkrijete informacije koje ste saznali izneverićete poverenje koje Vam je ukazano

- ne koristite informacije koje ste saznali protiv osobe
    - **bez obzira koliko ste ljuti oduprite se iskušenju da te informacije iskoristite kao oružje**
-

Vežba: procena uspešnosti

Snage	Slabosti
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

Vežba: samootkrivanje

- Izaberite osobu sa kojom ćete raditi u paru

Zadatak:

Šta se promenilo?

	poznato nama	nepoznato nama
poznato drugima	Otvoreni self	Slepi self
nepoznato drugima	Skriveni self	Nepoznati self

Komunikacijska anksioznost

- strah ili uznemirenost koja se javlja u situaciji kada treba da komunicirate
  - može biti situaciona i generalna
    - situaciona anksioznost se javlja samo u određenim okolnostima
      - npr. strah od javnog nastupa
    - generalna se javlja bez obzira na situaciju
      - komunikacija u dijadi, maloj grupi, javni nastup
-

Upravljanje komunikacijskom anksioznošću

- sticanje veština i iskustava
  - komunikacija se uči
- fokus na uspeh
  - mislite pozitivno
- smanjivanje neizvesnosti
  - npr. upoznajte se sa prostorom; osmislite o čemu ćete govoriti
- pogledajte svoju anksioznost iz drugo ugla
  - svet se neće srušiti ukoliko ne uspete
  - drugi ne opažaju vašu anksioznost na isti način
    - naša samopercepcija je mnogo izoštrenija – npr. suvo grlo